

Mjølkeproduksjonen får mest oppmerksomhet

Et av de største temaene i jordbruksforhandlingene er mjølkeproduksjonen. Dette er ikke mindre viktig med de siste års utvikling.

AV LEONID RØDSTEN

Sviktende salg som følge av økt import av ferdia mjølkeprodukter gir større ubalanse mellom produksjon og salg. På toppen av det hele kommer kutt som følge av stopp i Jærbergst-eksport. Det er også grunn til å tru at klimakuttene som jordbruket har forpliktet seg til vil gi utslag i åra framover.

Utdrag fra studieheftet:

«Norsk Bonde og Småbrukerlag mener at den utviklingen som har skjedd i norsk mjølkeproduksjon siden kvotetaket ble hevet til 900 000 liter per bruk i 2014 har vært uheldig og i mange tilfelle dårlig tilpasset norske forhold. Det er særlig det som skjer «automat» som i mange tilfelle kan bli usensomt. Det blir lange transportavstander av fôr til husdyrbygging og lang og tung transport tilbake igjen med husdyrgjødsel. Spredningskrav blir i varierende grad etterfulgt. Norsk Bonde- og Småbrukerlag mener at slike forhold i allfall liten grad blir vektlagt ved fastsettelsen av rammevilkår og ordninger for mjølkeproduksjonen. En veldig stor andel av norsk mjølkeproduksjon er lokalisert til områder uten veldig gode forhold for økte besetningsstørrelser med tanke på faktorer som avstand til arealer for fôrberegning og husdyrgjødsel-predning. En kan tenke seg at prisforholdet mellom innstrøksfaktorer som drivstoff og gjødsel sett i forhold til husdyrproduksjonen mjølk og kjøtt i framtida kan komme til å endre seg i en ugunstig retning for bondens lønnsomhet. Derfor bør det manes til varsomhet i stadig å tilrettelegge for en politikk i retning færre og større bruk.

Miljøhensyn kan trekke i retning av å beholde en struktur med små og mellomstore mjølkebruk. Det kan etter hvert bli krav om større areal enn dagens krav på 4 daa bak hver gjødselreenhet. Norge har et veldig lavt krav på 4 daa. Dette utgjør gjødsel fra ei mjølkeku. Alt i alt bør produksjonen stå i forhold til ressursgrunnlaget.

Husdyrtilliskott Tak på produksjoner er også et viktig punkt i kravet fra landbruket. Dette er slik omtalt i studieheftet:

Mjølkeproduksjon får mye oppmerksomhet i jordbruksforhandlingene. Med fokus på økt sjølforsyning blir beitebruk sentralt.

«NBS har ved de siste jordbruksoppgjørene foreslått kutt i husdyrtilliskuddet for en viss besetningsstørrelse.

- Over 50 mjølkekyr
- Over 250 andre storfe
- Tak på arealtilliskuddet grovfor ble fjernet ved jordbruksoppgjøret i 2014.
- Inntil 2014 var det en høy sats for 0-250 daa og en lavere sats over 250 daa.
- NBS har ved de siste jordbruksoppgjørene ikke foreslått gjennomføring av tak for grovfor. «Oppskriften» fra år til år har variert noe.
- I 2019 var NBS sitt forslag en noe varierende økning i arealtilliskuddsatsen for de første 200 daa for sone 3-7. For areal over 200 daa ble det lagt opp til uendret arealtilliskuddsats.

Husdyrtilliskott

Tak på produksjoner er også et viktig punkt i kravet fra landbruket. Dette er slik omtalt i studieheftet:

Økt sjølforsyning er overordna mål

«Vi vil ha ryggdekning når vi går inn i jordbruksforhandlingene. Da må vi vite hvor medlemsmassen står. Derfor er det så viktig med studiesirkler rundt om landet for å engasjere flest mulig i debatten fram til vi går i forhandlingene, sier organisatorisk nestleder i Norsk Bonde- og Småbrukerlag, Kathrine Kinn.

AV LEONID RØDSTEN

Alle lokallag i NBS har fått tilsendt studieheftet «Foran jordbruksforhandlingene 2020», som presenterer problemstillinger og mulige løsninger på

«Vi trenger deres ryggdekning i forhandlingene. Derfor må dere komme med innspill til jordbrukets krav, sier organisatorisk nestleder i NBS, Kathrine Kinn.

spørsmål som tas opp i forhandlingene som først føres med bondelaget, og etterpå med staten.

Gå og ta

I forhandlingene må vi som

regler gi og ta. Det er viktig for oss å vite hva vi kan gi og hva vi ikke minst hva vi ikke kan gi. Hvilke standpunkt kan vi ikke vike på, og hva kan vi gi for å få noe annet vi vil i forhandlingene. Eller for å oppnå en enighet vi kan stå inne for, sier organisatorisk nestleder.

«Noen ganger må vi bare ta et valg, der og da. Men vi må prøve å tenke gjennom det mulige og umulige i forkant. Og helst gjøre det mest strategisk riktige. Noen ganger møter vi uventede motbø i forhandlinger, mens andre ganger kan det gå overaskende lett, sier hun.

Et eksempel på det første er krevet og driftsvansketilskott. Mens «pyramidetilskottet», som ble innført i mjølkeproduksjonen er et eksempel på det motsatte.

Forskjellige signaler

Hun viser til at signalene fra medlemmene til tider kan

Nibio: – Matimport gjer matforsyninga sårbar

Arne Bardalen.

Spesialrådgivar i Norsk institutt for bioøkonomi (Nibio), Arne Bardalen, oppmodar til å ta vare på matjorda og auke avlingane.

På konferansen «Mat og landbruk 2020» tysdag, snakka Arne Bardalen om kva som er berekraftig arealbruk her i landet, skriv Næringen.

Matbehovet kan løstgje klimapanetet til FN auke med 50 til 60 prosent innan 2050. Samtidig vil klimaendringane ramme matproduksjonen negativt både i hav og på land.

Mangel på vatn, erosjon og forureining, avskoging, ørken sprenging og øydelagt jords-

monn er blant risikofaktorane FAO, FN's organisasjon for ernæring og landbruk, har peika ut i viktige matproduksjonsområde.

Bardalen peikar på at det ikkje er berekna at Skandinavia blir ramma av det same problema knytt til matproduksjonen, men at det er større risiko i varme land i sør enn i kalde land i nord. Likevel er vi utsette for den store grad baserer seg på matimport.

«Vi utnyttar ikkje areala godt nok. Vi har ganske store areal som ikkje er i bruk samtidig som meko av den beste matjorda blir bygd ned og anna areal blir bygd ned og anna areal blir bygd ned. Summen av dette er ikkje berekraftig, seier Bardalen til avisa.

være sprikende. Og ikkje minst er medlemmene opptatt av nye forskjellig.

Et viktig grunnlag for arbeidet med jordbrukspolitikk er sjølagst det som er nedfelt i prinsippprogrammet.

«Ta det fram under studiearbeidet. Der er det mange gode forslag som kan utarbeides videre, nå er det en gylden mulighet i denne prosessen. Dokumentet trenger oppmerksomhet om vi skal kunne utvikle det til et godt dokument for vårt arbeid.

«Derfor er det så viktig av flest mulig blir med i prosessen nå fram til vi skal utarbeide vårt krav til årets jordbruksoppgjør. Og sender inn tydelige signaler.

Utforming til digitalministeren

Kathrine Kinn har en utfordring til digitaliseringsminister Nikolai Astrup.

NBS-lederens oppfordring –Kom med innspill!

Kjersti Hoff i fjorårets jordbruksforhandling.

I år stiller NBS med meg som forhandlingsleder, jeg var utrolig glad i fjor da de to andre i forhandlingsutvalget hadde mye erfaring. I år er det nye medlemmer med Eli Berge Ness vår politiske nestleder og Kjell Erik Brandstadmoen, styremedlem. I tillegg har vårt sekretariat lang erfaring og god hukommelse, Olaf Godli, John Petter Løvstad og Johan Warlo. De innehar kunnskaper som

gjør andre – og deres kunnskap benytter vi godt.

I 2019 skrev vi under avtale med Staten da det blant annet ble åpna for mer tilskudd til små og mellomstore mjølkebruk. Det ble økt midler til utmarkarbeid, vi fikk mer til velferdsordninger og avlaser, vi fikk til ei bred satsing på grønnsaksproduksjon, også med fokus på småskala produksjon for lokalt salg, REKO eller Bondens Marked.

I juni ble et samla landbruk enig med regjeringen om en intensjonsavtale om reduserte klimagassutslipp og økt opp-tak av karbon fra jordbruket for perioden 2021-2030. For å følge opp denne avtalen må vi begynne å effektivisere tiltak i årets avtale.

Men så er spørsmålet – Hva skal vi kreve ved årets forhandling? Her er det at du – med dine kunnskaper og ønsker – kommer inn i bildet.

Under 40.000 jordbruksbedrifter

I 2018 blei det 39.678 jordbruksbedrifter i Noreg, viser nye tal frå Statistisk sentralbyrå (SSB). Det er første gongen talet er under 40.000.

Det er dei små jordbruksbedriftene med mellom 50 og 199 dekar, som gjer mest med. Medan dei store med over 500 dekar har vorte fleire sidan 2004, skriv Næringen.

Leiar i Norsk Bonde- og Småbrukerlag, Kjersti Hoff, meiner utviklinga viser ei sentralisering av landbruket og at inn-tektgrunnlaget for dei små jordbruksbedriftene ikkje er levelege.

«Då gir dei opp landbruks-eigedommen, og finn på noko anna å tenne pengar på, seier Hoff til avisa.

39.678 jordbruksbedrifter var registrert i Noreg i 2018, det er 115.299 færre enn i 1969. (Foto: Kari Hamre/NPK)

I 2018 var 37.654 av 39.678 jordbruksbedrifter enkeltpersonforetak, medan 2.204 var andre selskapsformer.

I 1969 var talet på jordbruksbedrifter 154.977, sidan har det berre gått nedover. (©NPK)